

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ

Даценко Є.В., ад'юнкт кафедри кримінального права НАВС

Науковий керівник: к.юн., доцент, професор кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту кримінально -виконавчої служби **Останін В.О.**

Провівши дослідження ознак суб'єкта підміни дитини, можемо сформулювати наступні узагальнення.

1. Суб'єктом підміни дитини є загальний суб'єкт злочину, тобто фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла шістнадцятирічного віку.

2. Суб'єктом підміни дитини, як і суб'єктом будь-якого іншого злочину, є фізична особа, тобто людина як учасник суспільних відносин. При цьому, значимими є тільки осудність та вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Всі інші ознаки людини як учасника суспільних відносин (громадянство, фізичний стан, інтелектуальні чи моральні здібності, расова, національна, політична чи релігійна приналежність, стать, вид занять, професія, освіта, сімейний або майновий стан, соціальні ролі тощо) не впливають на можливість визнання її суб'єктом злочину. Із цього випливає, що ні будь-які інші живі істоти, окрім людей, ні юридичні особи, ні сили природи не можуть виступати суб'єктом злочинів. Так, кримінальній відповідальності підлягає конкретна фізична особа, яка вчинила підміну дитини, незалежно від того, що це відбулося від імені, в інтересах чи з використанням юридичної особи.

3. Осудність як ознака суб'єкта підміни дитини означає, що фізична особа здатна: 1) усвідомити, що своїми діями замінює дітей; 2) усвідомлювати, що хоча б одна дитина є чужою для неї; 3) самостійно свідомо обирати для себе ту чи іншу поведінку (в цьому випадку це активні дії, якими є підміна дітей); 4) керувати такою поведінкою в подальшому.

4. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність за підміну дитини визначається за «загальним правилом», передбаченим в ч. 1 ст. 22 КК України. Кримінальна відповідальність за цей злочин може наставати з шістнадцяти років. Визначення саме такого віку обумовлюється, в першу чергу, типовим рівнем інтелектуально-волового розвитку осіб, що досягли шістнадцятирічного віку. При цьому такий розвиток особи охоплює її здатність усвідомлювати суспільно небезпечний характер підміни дитини та здатність керувати своїми діями. Разом із цим, зниження та підвищення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність за досліджуваний злочин, слід визнати недоцільним та необґрунтованим.

5. Для хоча б однієї дитини, яка залучається до підміни, суб'єкт злочину не є батьком, матір'ю, усиновителем чи опікуном. При цьому такий суб'єкт може бути представником адміністрації закладу освіти чи охорони здоров'я, на яку (адміністрацію), згідно з законом, покладається опіка.